

kad je poliogranički instrument istovremeno i membranofono i idiofono glazbalo («zili-def»), ili se jedno glazbalo može istovremeno klasificirati kao kordofono ili kao frikciono idiofoni instrument («guslice od kukuruzovine»).

U pregledu membranofonih glazbala, od četiri vrste membranofonih glazbala koje klasifikacijski sustav predviđa, u radu su obrađene 3 vrste: udarni bubnjevi s klasifikacijskom oznakom HS 21, strugajući bubnjevi s oznakom HS 23 i pjevani membranofoni (tj. mirlitoni) s oznakom HS 24. Autori nisu naveli zašto nisu unijeli trzane bubnjeve. Može se pretpostaviti da je do toga došlo zato jer nisu raspolagali podacima o tim glazbalima u Jugoslaviji. Od udarnih bubnjeva prikazani su talambasi (HS 211.12); bubanj s dvije opne, tj. veliki bubanj (tapan) i njegova varijanta, mali bubnjić doboš (HS 211.212); darbuka (HS 211.26) i tri varijante okvirnog bubnja s jednom opnom (def, daire i दौर — sve s oznakom HS 211.311). Prikazan je i okvirni bubanj s dvije opne, bubanj na đerdinu (HS 211.322). Od vrste strugaćih bubnjeva sa štapićem (HS 23) navedeni su strugaći bubnjevi s umetnutim štapom (HS 231.1) i strugaći bubnjevi s privezanim štapićem (HS 231.2), poznatiji pod nazivom lončani bas (dudalo, brunda, mrgudalo), kao i orahova ljuska s opnom (žabica — HS 232. 2). Vrsta mirlitona obuhvaća češalj s prislonjenom opnom od papira (HS 241) i šuplju trsku s opnom (nunalca — HS 242).

Podaci o glazbalima su sistematizirani u šest odlomaka. Prvi odlomak pregledno i dosljedno navodi varijante lokalnih naziva svakoga glazbala kako su zastupljene u pojedinim republikama. Tek u nedostatku takvoga lokalnog naziva upotrebljava se stručni opisni naziv. Drugi odlomak obuhvaća podatke o obliku i konstrukciji glazbala, a katkada i o materijalu od kojega je glazbalo izrađeno. Podaci o tehnici proizvodnje zvuka sistematizirani su u trećem odlomku. Mogućnosti glazbene

izvedbe, tonski niz, timbar i opseg glazbala i repertoar svirke za određeno glazbalo sadržaj su četvrtog odlomka. Društvena uloga svakoga pojedinog glazbala razmatra se u petom poglavlju, dok je šesto predviđeno za povijesne ili geografske podatke, relevantne za razvoj instrumenta.

S takvim sistematiziranjem podataka pregled slijedi (premda u manjem opsegu) koncepciju priručnika o folklornim glazbalima Evrope (dva sveska za Jugoslaviju su u pripremi). Uz uvod, koji objašnjava koncepciju autora, knjižica je opskrbljena legendom brojčanih i slovčanih kratica ili oznaka, zatim uputama za pravilno čitanje izvornih naziva glazbala, zemljopisnom kartom Jugoslavije i bibliografijom objavljenih radova o pojedinim glazbalima. U bibliografiji su svi naslovi prevedeni na engleski jezik što predstavlja kvalitetu i olakšava stranim studentima razumijevanje naslova, ali stvara i zabunu jer bi se bez originalnih naslova moglo shvatiti da su svi radovi tiskani na engleskom jeziku. Još se u bibliografiji potkrala greška kad je Stjepan Stepanov naveden kao autor publikacije **Tradicijska narodna glazbala Jugoslavije** umjesto grupe autora koja je pripremila tu publikaciju. Pregled je opremljen i crtežima pojedinih glazbala.

Krešimir Galin

Jerko Bezić, Dostignuća i problemi etnomuzikološke djelatnosti u SR Hrvatskoj od 1945. do 1976. godine, »Zvuk«, br. 2, Sarajevo 1977, str. 62—74

Članak djelomice udovoljava više od tri desetljeća neispunjenoj potrebi objavljivanja pregleda etnomuzikološke djelatnosti u Hrvatskoj i prikazuje prilike i teškoće u kojima se nalazi etnomuzikološko istraživanje u nas.

Već u općem pregledu, u kojemu je istaknut rad etnomuzikologa i prikupljača folklorne glazbe, usta-

nova i društava koji se jednim dijelom bave i etnomuzikološkim istraživanjem te značajnijih folklornih smotri, festivala i kongresa, autor progovara o ozbiljnom problemu — premalom broju etnomuzikologa, koji i danas otežava i koči sustavno i kompleksno istraživanje hrvatske folklorne glazbe. Činjenica je da se u Hrvatskoj u navedenom razdoblju proučavanjem folklorne glazbe profesionalno znanstveno bavilo ukupno petero ljudi, tj. istovremeno najviše dvoje-troje ljudi, dok su ostali istraživači samo dio svoga rada posvetili i istraživanju folklorne glazbe, najčešće ne pokazujući izrazitijih sklonosti za znanstvenim proučavanjem. Manjak etnomuzikologa autor povezuje i s radom Historijskog odjela Muzičke akademije u Zagrebu, u čijemu se programu pred dvadesetak godina opseg predavanja i seminara iz predmeta Muzički folklor smanjio na svega dva sata na tjedan tijekom dvije godine studija.

Jedno od mogućih rješenja tog problema J. Bezić, kao radnik Instituta za narodnu umjetnost u Zagrebu (INU, danas Zavoda za istraživanje folkloru) i istovremeno u dopunskom radnom odnosu izvanredni profesor predmeta Osnove etnomuzikologije na Muzičkoj akademiji, vidi u usklađivanju programa rada i većoj suradnji između Muzikološkog odjela Muzičke akademije i Odsjeka za folklornu glazbu INU. Takva suradnja, koja je do danas (1979) u znatnoj mjeri već ostvarena, predstavlja korak naprijed, ali nije još i zadovoljavajuće rješenje za profesionalno formiranje mladih etnomuzikologa.

Kao primjer organizacijskog oblika etnomuzikološke djelatnosti autor prikazuje teme, organizaciju i rezultate rada Odsjeka za folklornu glazbu u INU — jedinoj ustanovi u SR Hrvatskoj koja se kompleksno istražujući folklor, bavi i »opsežnijim i programiranim etnomuzikološkim znanstvenim radom«. U INU je ostvarena interdisciplinarna suradnja između etnomuzikologije, etnokoreologije, proučavanja usmene poezije i

etnologije. Osim toga etnomuzikologija se povezuje s poviješću i sociologijom.

Nakon iznošenja različitih metoda rada i kronološkog nabiranja područja i tema etnomuzikološkog istraživanja u kojima su postignuti prilični rezultati, autor upozorava i na teškoće u objavljivanju etnomuzikoloških radova i neke krupnije nedostatke etnomuzikološke djelatnosti u Hrvatskoj, npr. premali broj cjelovito obrađenih problema, nepostojanje sintetskog pregleda folklorne glazbe u Hrvatskoj, nedostatak priručnika za predmet Osnove etnomuzikologije i prijevoda inozemne etnomuzikološke literature.

Suradnja s istraživačima i ustanovama koje se bave etnomuzikološkim radom u drugim republikama SFRJ svodi se, na žalost, samo na povremene kontakte i neredovite izmjenjene informacija. Uspješnije se razvija s mađarskim, češkim, slovačkim, njemačkim i austrijskim etnomuzikolozima.

Članku je priložena i bibliografija koja obuhvaća 135 radova hrvatske glazbene folkloristike iz razdoblja od 1945. do 1976. godine. Autor je rasporedio bibliografske jedinice u devet skupina, npr. Folklorna glazba općenito, Folklorna glazba pojedinih pokrajina i krajeva u SR Hrvatskoj, Zbirke, Narodni muzički instrumenti, Narodni plesovi.

Grozdana Marošević-Brnetić

Christine Brade, Die mittelalterlichen Kernspaltflöten Mittel — und Nordeuropas, Ein Beitrag zur Überlieferung prä-historischer und zur Typologie mittelalterlicher Kernspaltflöten, Göttinger Schriften zur Vor- und Frühgeschichte herausgegeben von Herbert Jankuhn und Klaus Raddatz, band 14, Karl Wachholtz Verlag Neumünster 1975.

Pred nama je vrijedna knjiga pod naslovom »Srednjovjekovne flaute s čepom i prorezom u srednjoj i sjevernoj Evropi; rasprava o sačuvanim